

LIVSMEDELS- och DIVERSEHANDLARE

**i Avan
under 1800- och 1900-talet**

**Utklurat och sammanställt 2007
av Jan-Erik Nordström**

**Siw Synnerman-Nordström
har mojslat med fotona**

DIVERSEHANDEL I AVAN

I grannbyn Unbyn startades den första diversehandeln av JP Wikberg 1868. Beroende på hur länge Selet tillhörde Avan kan den första diversehandeln här ha kommit betydligt tidigare än så och då som bruksaffär i Selet. Nu på 2000-talet finns inte så stor vetskaper bland avaborna om tidigare diversehandlare i byn, men idogt sökande i husförhörslängder, tidningar, uppföljningar av rykten och ibland rena slumpen har fört ett antal affärer upp till kännedom.

□ I en "Cassa Bok för *Selets Bruk* 1856", som hittats på vinden hos Herman Sundkvists (Brage) framgår att man dels hade försäljning av vissa, dock ganska få, varor och dels att personer som anlätts för olika tjänster kunde välja mellan att ta ut ersättningen kontant eller i varor. Bruket ägdes då av Carl XIV Johan.

Ej utnyttjade sidor i kassaboken användes 1882 för bokföring av gjorda tjänster, mest forsling av järnvaror. Här ersätts allt arbete med varor från diversehandeln och inget med kontanter. Alla personer, så när på någon, var avabor. Bruket ägdes då av The (New) Gellivaara Co. Ltd.

Fru Nordström från Ale arbetade som väverska på bruket och hon har berättat att varje månad utdelades proviant på de så kallade "månadsdagarna" och somliga tog ut mer än deras inkomst tillät, för när det blev stopp med bruket var många skyldiga ganska mycket.
Se bilaga

□ 1880-1886 står *Lanthandlaren Anders Andersson* född 1833 och hans hustru Lisa Greta Benzlin skrivna på Avan 13 (som finns litet överallt i byn). Åke Farbricius mamma säger att hon hört av de gamla att det har funnits en affär där nu Birger Grahn och Siw Brandén bor i Stenudden. Den fastigheten ligger under Avan 13. Birger Grahn tror att Andersson varit grosshandlare, men att han haft en viss minutförsäljning i Avan. Han bodde troligen i bagarstugan.

□ Ragnar Sundbergs morfar *Johan Eriksson* drev diversehandel i Lassgården, Stenudden. Ulla Jansson, som nu bor på gården, har hittat en liggare fylld från pärm till pärm med alla som handlade –och vad de handlade– i affären från den 1 januari 1889 till i augusti 1892. En ny lag om handelsregister 1887 stadgade att nystartade och pågående affärsverksamheter skulle anmälas till myndigheterna och kungöras i pressen. I Post- och Inrikes Tidningar står den 15 juni 1888 att Johan Eriksson "fortfarande idkar handel". Affären lades ned den 22 maj 1895. Förmodligen startade verksamheten tidigast 1886 såvida det nu är säkert att Anders Andersson (se ovan) hade affär fram till detta år några hundra meter från Lassgården.

Av de kunder som står angivna i liggaren är det 15 familjer som handlar mest, 14 av dessa är från Stenudden och Sandnäset och den femtonde är från Höbäcken. Det betyder att det rimligtvis bör ha funnits en affär i centrala byn parallellt med Lassbutiken.

En anteckning i liggaren år 1892 anger att Carl Magnus Nordström (Lövnäset) 1893 "betalt 10 kr i Luleå" för de uthämtade varorna året före. Detta kan betyda att Lass-Johans affär var ett *Nederlag* för någon i Luleå, till exempel någon grossist. Det finns exempel på sådant i andra nederluleåbyar.

Se bilaga

☐ *Herman Andersson* född 1863 drev en diversehandel 12 år i Lärs-Pers, nuvarande Rune Bokvist, vid skolan. Det 27 meter långa huset hade två ingångar, den närmast byn ledde till bostaden och den mer mitt på gården gick till butiken. I Post- och Inrikes kungörs den 27 maj 1889 att han "ämna idka handel". Herman skötte också posten, som kom i en postväska från Norra Sunderbyn. Den 20 mars 1901 dör Herman efter att ha "intagit ättiksprit". Han tog sitt liv med en av de varor han sålde i butiken. Bakgrunden till självmordet sägs vara att han förfalskade växlar (ett sätt för kunder att betala varor). Det berättas att Herman hittades i härbret och att en piga snabbt skickades i ladugården för att skaffa varm mjölk till honom, men livet stod inte att rädda. Fyra personer i Avan hade gått i borgen för ett lån som Herman erhållit hos Bankaktiebolaget Stockholm - Öfre Norrland och de fick efter Hermans död punga ut med sammanlagt 2.997.19 kr jämte ränta.

Se bilaga

☐ *Walter och Forsberg* hade kanske redan från 1902 och fram till 1919 en diversehandel i den jörsgård, som står jäms med byavägen. Den 4 juli kungörs i Post- och Inrikes Tidningar att man ämnar idka diversehandel i Nederluleå. Det var en av flera filialer de öppnade. Huvudaffären låg i Luleå och de hade tidigare drivit/arbetat i en affär på Altappen. I maj 1919 övergår verksamheten till Ingeborg Andersson (Wallin).

Se bilaga

☐ *Handelsföreningen* drev en diversehandel i Avan från 1914 till 1921. Det var en privat andelsförening från början, men den 24 maj 1915 sökte man om inträde i Kooperativa Förbundet. Verksamheten gick bra men 1921 begärde Handelsföreningen likvidation (avveckling av verksamheten genom företagets egen försorg). Orsaken var oenighet bland medlemmarna och intriger i styrelsen. Det anges också att man hade svårt att hitta bra föreståndare och lokal. Affären var först belägen hos Ellen Holmström (nu Lars Holmström), men flyttades i början av 1916 till Erik Sundström, Lärs Jåkups, där nu Leif Sundström bor.

Se bilaga.

☐ *Ingeborg Andersson* från Jörs övertog 1919 verksamheten från Walter och Forsberg, varvid hon köpte deras varulager. Affären flyttades i början på 30-talet från Jörs till en egen nybyggd fastighet 100 meter längre ned efter vägen, i kurvan vid skolan (nu Föreningshuset). Ingeborg gifte sig sedan med Titus Wallin och affären fick namnet "Wallins manufaktur- och diversehandel". Ingeborgs brorsdotter Gunborg Johansson övertog affären 1957 och drev den vidare tills den lades ned 1971.

Se bilaga

☐ Då Handelsföreningen lade ned verksamheten 1921 hyrde *Alex Andersson* en primitiv lokal i Hällgården (mitt emot Eva Lindström) och startade diversehandel. När Lindströmsgården byggdes 1926 flyttade han rakt över vägen dit och fick såväl bättre butikslokal som bostad. 1930 lät han bygga sitt eget hus, granne med sportklubbens nuvarande klubblokal, med butik i undervåningen, bostad uppe på och allra högst upp rum för anställda i butiken som inte kom från byn. När Alex nådde pensionsåldern 1967 avvecklade han och hustru Aina verksamheten.

Se bilaga

CASSA BOK VID SELETS BRUK 1856

1856

Vid en röjning på vinden hos Edla (Brage) Sundkvist i Avan har K-G Nordström tagit hand om en kassabok från Selets Bruk. Den behandlar verksamhetsåret 1856 och där anges varje månad på inkomstsidan "Denna månads försäljning" i klumpsumma. Utbudet var litet och rör sig mycket om sådant som framställdes vid bruket som smidesjärn, bandjärn, bultjärn, spik (500 st. furuspik 2.44 riksdaler), slädstänger (vanligt), plogbillar, klocklod, bräder, kalvskinn, men också tobak (1 cardus Schandeloup för 40 shilling), snus, kaffe (24 lod kostade 24 shilling), sill, lärft (3 alnar för 42 shilling).

Som ersättning för arbete och tjänster kunde man välja mellan kontanter och varor. Vissa månader tar alla ut sin lön i kontanter och andra månader tas en stor del ut i varor. Det verkar bero på vad man för tillfället hade att erbjuda. Vadmal (10 alnar motsvarade arbete för 15 riksdaler) var populärt liksom handskar. Fläsk togs också ut och vissa månader mycket smör.

1882

Ej använda sidor i kassaboken utnyttjades 1882 att bokföra försling av olika (järn)varor och det rör sig om avabor som utfört tjänsterna. All ersättning tas ut i varor från bruksaffären. Bruket hade kanske brist på kontanter, men tillgång till varor. Utbudet var större än 1856 med till exempel socker, rågmjöl, rågsikt, garn, gångskor, brandhakar. Mest gångbara varor var kaffe, socker och tobak.

Exempel på utförda tjänster: Forsling av tackjärn, smältjärn, hö, "varor", tvätt, plank, benmjöl, lera. Hämtning /lämning vid Ljuså sågverk gav 6.80 kr. Andra exempel: lastning av stångjärn, vaktning av en pråm, körning av tackjärn från Ava brygga till land, skjuts med bud från ångaren Gällivara, skjuts med Pettersson.

Följande avabor var involverade i verksamheten

J.G. Andersson
Per Anton Andersson
Nils Anton. Bergman
Johan Olof Enqvist
J.F. Eriksson nr.8
Nils Anton Fabricius
Anton Fjellström
J.I. Isaksson
Johan Johansson
Johan Larsson
Axel Lundberg
Anders Lundmark
Per Gustav Nilsson
Carl Magnus Nordström
Isak Olof Nordström
Anton Nordström

Oskar Nordström
Petter Ulrik Pettersson
Johan Erik Rutberg
Isak Olof Rutberg
Nils Peter Rutberg
E.J. Sundström
Gustav Sundström
Johan Erik Sundström
Johan Erik Wikström
Erik Åströms enka

Från Ahle:

J.J. Jakobsson
I.E. Nordström
Gustav Nordström

LASS, STENUDDEN

Personer som handlade på kredit i affären mellan 1 januari 1889 och september 1892. *Kursiv stil* har hemhörighet angiven i kassaboken.

Afva Qvarnbolag	Avan
E.G Alderin	<i>Selet</i>
Erik J. Ahlström	<i>Vestmark</i>
Wiktor Alström	Stenudden
Anders Johan Andersson, Andersihans	Avan
Elsa Andersson	
Isak Aron Andersson	Avan
Isak Aron Anderssons piga	
Joh. G. Andersson	
N.J Andersson	
Edvard Beck	Sandnäset
F.A. Berg	<i>Altresk</i>
N. Pett Bergdahl	
Adolf Berglund	<i>Lomtjärn</i>
Carl Berglund, Heohålle	<i>Afvan</i>
Erika (Madam) Berglund	Heohålle
Johannes Bergman	Avan
W. Berglund	<i>Lombäcken</i>
Erika Bergman	Brännbacken
Nils Anton Bergman	Brännbacken
Frans Oskar Bergman	Stenudden
Algot Björkman	
N.G. Brendholm	
Bruket	<i>Selet</i>
J.P. Bäckström	Sandnäset
C.M Carlsson	
Enkefru Carlsson	
Johan Olof Enqvist	Sandnäset
Erik Gustav Eriksson, Lass	Stenudden
Christina Eriksson, Lass	Stenudden
Lisa Greta Eriksson, Lass	Stenudden
Stina Cajsa Eriksson, Lass	Stenudden
Axel Fabricius	Avan
Carl F. Flodström	Avan
Lars Petter Forslund (Lallo)	Stenudden
Frans Wil. Grankvist	Unbyn
J.W. Grankvist	Undbyn
O. T. Gustafsson	
Erik Hammargren	Avan
Lisa Greta Hansson	
Sven August Holmström	Lugnet
N.P Hålh	
Carl Isaksson	
Fredrika Isaksson	Avan
Isak Aron Isaksson	Avan
I.A. Isaksson	<i>Belinge</i>

Isak Joh. Isaksson	<i>Afvan</i>
Jöns Petter Isaksson	Stenudden
Madam Isaksson	<i>Belingstresk</i>
Johan F. A. Johansson	Sandnäsgården
Enkan Johansson	<i>Beling</i>
Maria Johansson	
Petter Johansson	<i>Afvan</i>
Nils Johan Jönsson	Stenudden
C.F. Karolin	<i>Norrån</i>
G. A. Larsson	<i>Solberget</i>
Hilda M. Larson	
Johan Larsson	<i>Saneset</i>
O.Lax	<i>Belingstresk</i>
Ida Lovisa Lidström, Träsket	Avan
Magnus Lidström, Träsket	Avan
Maria (Madam) Lindahl	Sandnäset
N.J. Lindahl	<i>Afvan</i>
Alfred Lindström	<i>Afvan</i>
Cristina Lindström	Stenudden
N. Anton Lindström	Stenudden
J. August Lundberg	<i>Afvan</i>
Johanna Lundberg	Avan
J.A. Lundgren	
Madam Lundmark	<i>Selet</i>
Alfred Markström	Brännlandet
Oskar Markström, PellPers	Avan
Abram Nilsson	Höbäcken
Isak Olof Nilsson (Nitzoll)	Lövnäset
Nils Johan Nilsson	<i>Solberget</i>
Nils Johan Nilsson	Stenudden
O.W. Nilsson	
Selma Nilsson	
Carl Magnus Nordström	Lövnäset
N. Joh. Nordström	
Oskar Nyberg	<i>Belingstresk</i>
N. G. Persson	<i>Solberget</i>
Cristina Pettersson	
Erik Pettersson	
Hilda Pettersson, Häll	Avan
Johan Pettersson	
Lars Fredrik Pettersson, Spelass Nottjärn	
Nils August Pettersson	
Oskar Pettersson	
P.M. Pettersson	
Albert Ruth	<i>Afvan</i>
I.O. Rutberg	Avan
Madam Rutberg	Avan
Anton Sandström	<i>Beling</i>
Erik Sandström	Avan
Erik Sandström unga	
Is. Joh. Sandström	
Enkan Matilda (Madam) Sandström	

Oskar Sandström	
Smeden Sandström	Bränslan
Sofi Sandström	Bränslan
Margareta Spont, Spontgreta	Stenudden
O.F. Sponton	Stenudden
Carl Ström	<i>Belingtresk</i>
Isak Olof Ström	Stenudden
Madam Ström	Stenudden
Axel Ståhl	
Isak Ståhl	Stenudden
Petter Ståhl	<i>Afvan</i>
(Petter Ståhl "å Fattigvårdens vägnar")	
Axel Sundberg	Avan
J.A. Sundberg	
Nils Johan Sundqvist	Stenudden
Erik Sundström	
Gustav Adolf Sundström	Avan
Johan Erik Sundström	<i>Saneset</i>
Johan Erik Sundström	<i>Stenudden</i>
Madam Sundström	Sandnäset
Nils P Wahlberg	Stenudden
Madam Wahlberg	Stenudden
("För roten" Wahlberg)	
("Fältjägaren" Wahlberg)	
P.A. Westerberg	
Carl Widlund	
Albertina Wikberg	Selet
Frans Wikberg	<i>Selet</i>
Nils Wikström	<i>Beling</i>
Johan Erik Wikström	Brännlandet
Carl Johan Åkerlund	Avan
Algot Åström	Sandnäset
J.A. Åström	Sandnäset
Lisa Åström	Sandnäset
Petronella Åström	Sandnäset

EXEMPEL PÅ VAROR

Lägg märke till de många enheterna.

Metersystemet (meter, kilo, liter) infördes

1873 med vissa övergångsbestämmelser.

Ett speciellt enhetstecken kan vara (skålpund)

1 seck rågsikt	22.00 kr
1 seck kli	6.50 kr
1 pund hvetmjöl	17.50 kr
1/8 kg sirap	25 öre
1 kg caff	1.80 kr
1 (skålpund) surugat (för kaffe)	25 öre
½ kg socker	50 öre
½ fat salt	50 öre
1 kg smör	1.80 kr
2 kg flesk	3.60 kr
1 fjärding strömming	4.50 kr
1 lax	2.25 kr

2 (skålpund) Bresilja	50 öre
1 kg ärter	50 öre
25 skorpor	1.00 kr
1 fot salt	1.00 kr
1 lod chanel	6 öre
5 ort chanel	12 öre
lakritz	5 öre
6 lod kronsyra	36 öre
2 hektogram snus	25 öre
¼ (skålpund) Husar (tobak)	25 öre
1 låda sigarettor	30 öre
tendstickor	5 öre
1 rulle sytråd	12 öre
2 kg garn	3.80 kr
½ (skålpund) svart bomullsgarn	70 öre
½ (skålpund) Wiktoriagarn	1.00 kr
1 bunt oblekt garn 14	7.75 kr
4 alnar blekt lerft	1.00 kr
2/3 liter barnolja	60 öre
1 par bordknifvar	50 öre
2 koppar	50 öre
1 fat	25 öre
1 rothborste	40 öre
1 Örintvål	10 öre
¼ kg grönsåpa	7 öre
½ (skålpund) Witriol	10 öre
1 (skålpund) lim	45 öre
½ (skålpund) sterkelse	15 öre
1 kg krita	1.00 kr
1 sats ferg	25 öre
¼ kg linolja	50 öre
25 st 3-tumsspik, smide	25 öre
400 st 3-tumsspik	80 öre
2 st liar	4.50 kr
tvål	5 öre
1 lampglas	2.57 kr
1 tomfotogenfat	1.50 kr
1 hatt	4.00 kr
3 par hengslen	1.80 kr

"Pant en schal och en guldring som är försäld"

"Betalt med revers" (vanligt)

"Lån kontant 2kr"

"Lånt till vaksinering 50 öre"

"Skuld enligt räkning 18.58 kr
Ränteutgift W-botten 2.99 kr
dito Riksbanken 25 öre"

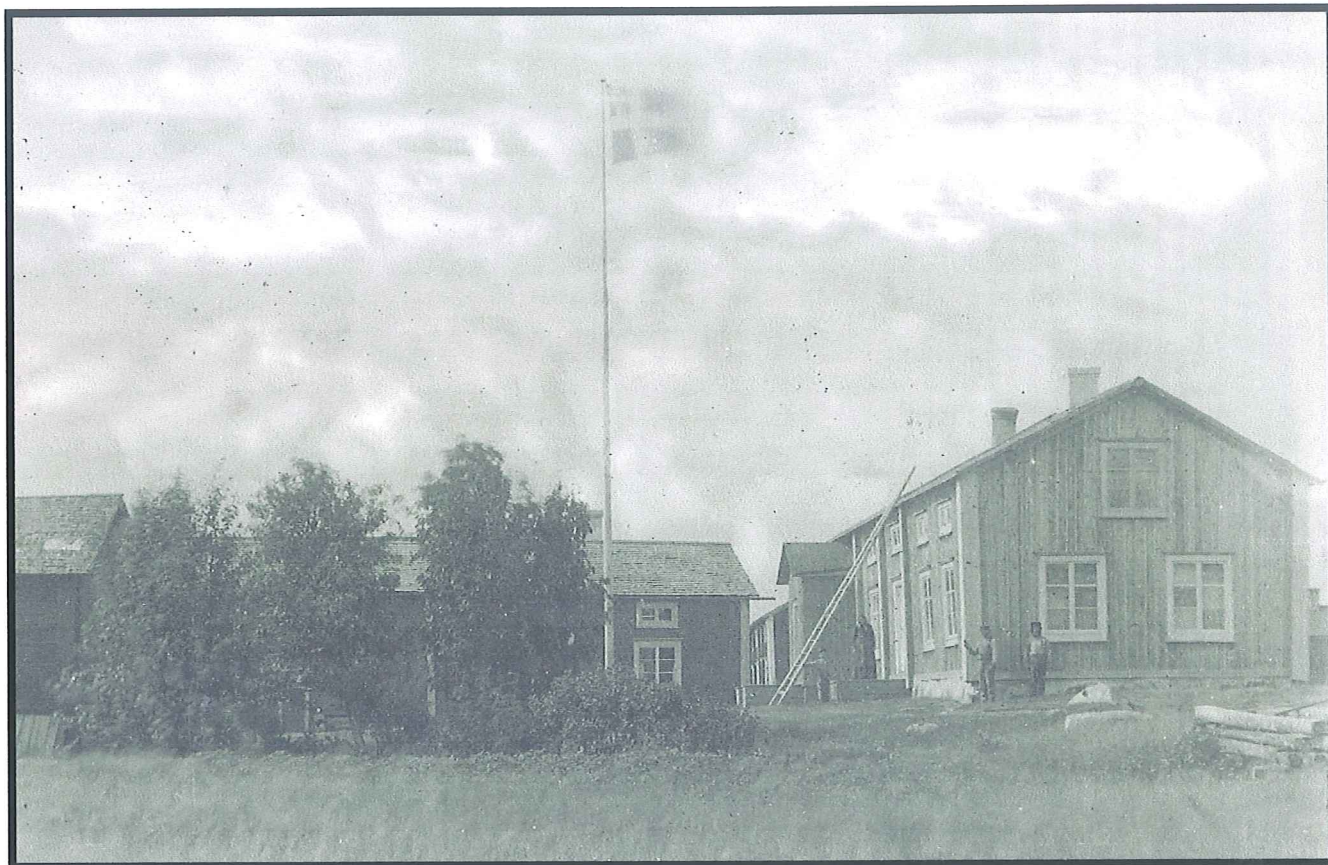
BORGENS ÅTAGANDE
för Herman Andersson

För gäldande till Bankaktiebolaget Stockholm - Öfre
Norrländ af det belopp Två tusen nio hundra nitiosju kronor 19 öre jemte ran-
ta, som hemmansägarna Erik Johansson, Erik Hammargren, J. P. Lund-
ström och J. P. Fabricius i Afvärd af denna rocken genom Kongf. Hög-
 och Rikets Justa Högsta den 31 innevarande månad meddelade dom-
 dömts skyldiga betala uti det efter vad från Steder - Luleå tingslag
Häradsrätt komma mål emellan nämnda personer i Kongf. Hög-
 rått, kärande, samt förenämnda Bankbolag, svarende, angående bo-
 lagets efter stämning till 1901 års hösteting i samma tingslag förda
 talan, att Erik Johansson och hans medparter i egenskap af höfdes-
 män för aflidne handlanden Herman Andersson måtte, en för alla
 och alla för en, skyldighkännas till bankbolaget gälda Tre-
 sen kronor jemte ranta på grund af ett den 31 december 1900 dag-
 tecknat, Herman Andersson beviljadt kassakreditiv hos bankbo-
 laget, gå vi, en för alla och alla för en, i borgen sätts för egen
 skuld, derest målet på Erik Johanssons, Erik Hammargrens, J. P.
 Lundströms och Petter Fabricius' ansökning kommer under Kongf.
 Högsta nädiga öfverseende och profning; försäkras. Steder - Luleå
 den 2 december 1902.

Egenhändiga namnteckningarna bevitna:

Larspers i början av 1930-talet. Affären som fanns i slutet av 1800-talet hade den högra ingången.

Larspers ca 1910. Affären låg på gaveln närmast.

WALTER OCH FORSSBERG

(Stavningen på Vinblad (von Walter) varierar mellan V/W och Forsberg med s/ss)

□ *Walter och Forssberg* hade kanske ända från 1902 till 1919 en diversehandel i den Jörsgård (bagarstugan), som står jäms med byavägen. Den 4 juli 1902 kungörs i Post- och Inrikes tidningar, att man ämnar idka handel i Nederluleå. I maj 1919 övergår verksamheten till Ingeborg Wallin. Det kan nämnas att 1919 var ett bra år för den konkurrerande Handelsföreningen.

Carl August Vinblad von Walter var född den 8 januari 1858 i Piteå Landsförsamling och återfinns i adelskalendern. Pappan Carl Ludwig, Öjebyn, var landsfiskal, kronolänsman m.m. Carl Augusts hustru hette Julia Augusta, född Lundström 1867. C.A. arbetade som bodbiträde i Piteå stad 1880-1889 och flyttade 1892 till Altappen, där han först var bokhållare och sedan handlande.

Nils Anton Forssberg var född 1873 i Holmsund. Han var bodbiträde och hans far var arbetare på Altappen.

Båda kom troligen att arbeta i diversehandeln på Altappen, de kanske rent av ägde den. 1898 flyttade de till Luleå stad och öppnade *Walter & Forssbergs Diversehandel*. Den var belägen på Köpmangatan 25, mitt emot kyrkan nära Stadsparken. 1903 flyttade de båda kompanjonerna till samma adress som butiken, där det verkar ha funnits bostäder på övervåningen. 1902 anmäler de till Handelsregistret att de ämnar starta filialer i Nederluleå, Överluleå, Edefors och Jokkmokks kommuner.

Carl August flyttar 1908 med familjen till Gamla staden gård 47. De får tre barn, Karl Folke -06, Nils Stig -07 och Karin Maria -09. 1918 flyttar familjen tillbaka till Luleå, Skeppsbrogatan 22. Carl August dör 1930.

Nils Anton flyttar också till Gamla Staden 1908. Han flyttar vidare till (filialen) i Jokkmokk 1909 och gifter sig med Beda Fredrika Mellberg från Kisa i Östergötland. Familjen flyttar till Luleå 1919. De får fyra barn; Nils Arne -10, Anna Maja -12, Elsa Maria -17 och Ingrid Margareta -21. Nils Anton dör 1930.

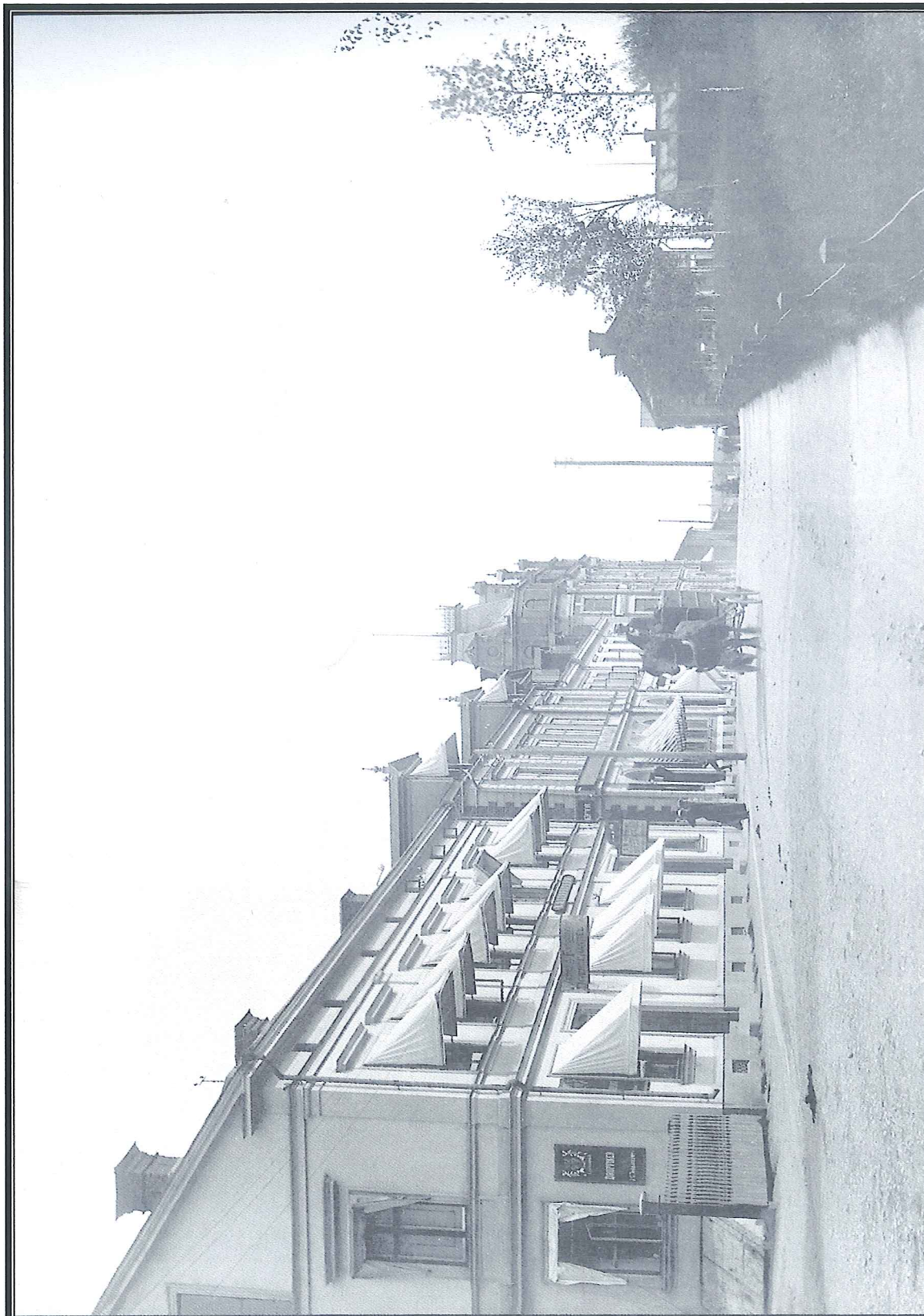
Post- och Inrikes tidningar:

”I det hos magistraten i Luleå förda handelsregister har intagits anmälan den 4 juli 1902 af C. A. Winblad von Walter och Nils Anton Forsberg att de, som i Luleå stad idka diversehandel i förening med handel av eldfarliga oljor under firma **Walter & Forssberg**, ämnar idka dylik rörelse jemväl inom Neder-Luleå, Öfver-Luleå, Edefors och Jockmocks socknar med huvudkontor i Luleå stad.”

Avan

1902 anmäler Walter & Forssberg att de ämnar öppna diversehandel i Nederluleå. Det är inte omöjligt att man då avser att starta butiken i Avan. Det måste ju ha funnits någon diversehandel i byn efter Herman Andersson 1901. Alex Andersson anger att det fanns två 1911. Samtidigt pekar kompanjonernas privata flytt till Gammelstad på att de också där kan ha haft en butik. Ingeborg Wallin köpte första tiden efter övertagandet varor från von Walter med adress Gammelstad.

Axelina Helena Sundberg -86 var enligt brorsonen Ragnar Sundberg föreståndare hos Walter & Forssberg innan hon startade egen affär i Boden, längst upp på Drottninggatan mot I 19. Troligen började Axelina som biträde för att sedan bli föreståndare.

Till vänster fastigheter med adresser Köpmangatan 25-29. Mitt i bild syns hörnet av Erikssonska stenhuset sedermera posthus i korsningen Nygatan - Köpmangatan. Till höger delar av kyrkans tomt. På den första skylten som sticker ut från den putsade fastigheten närmast i bild står att läsa "Walter & Forssbergs Diversehandel". Rörelsen startade hösten 1898 av kompanjonerna Nils Anton Forssberg (1873-1930)

och Carl August Winblad von Walter (1857-1932). Vid nästa ingång hade Christina Maria Hvitman sin mössaffär. Hon öppnade affär hösten 1893 och hade filialer Boden och Malmberget.

Tid: 1901 Foto: Fotograf Gustaf Lindel

Norrbottens län.

Luleå.

I det hos magistraten i Luleå förda handelsregister har intagits anmälan:

den 13 juni af Frideborg Matilda Nyman, att hon under firma Sigfrid Nilssons efterträdare ämnar idka handel med manufaktur- och klädesvaror inom Luleå stad, Öfver-Luleå, Edefors, Neder-Kalix och Öfver-Kalix socknar med hufvudkontor i Luleå stad;

den 20 juni af Tekla Maria Näslund, att hon under firma Näslunds matvaruaffär ämnar i Luleå stad idka handel, samt att hon till prokurist antagit gärdsegaren *Karl August Gustafsson*;

den 21 juni af J. E. Jansson, att han upphört med den bryggerihandtering och handel han i Luleå stad idkat under firma J. E. Jansson;

samma dag af Carl Emil Jansson, att han under firma Janssons bryggeri ämnar i Luleå stad idka bryggerihandtering och handel med malt- och läskedrycker samt andra varor;

den 4 juli af C. A. Winblad von Walter och Nils Anton Forsberg att de, som i Luleå stad idka diversehandel i förening med handel med eldfarliga oljor under firma Walter & Forsberg, ämna idka dylik rörelse jemväl inom Neder-Luleå, Öfver-Luleå, Edefors och Jockmocks socknar med hufvudkontor i Luleå stad;

den 8 juli af Frans Evald Sthade att han under firma F. E. Sthade ämnar i Luleå stad idka bagerirörelse i förening med handel;

samma dag af Gustaf Ferdinand Schoultz och Frans Evald Sthade, att den af dem under firma Schoultz & Sthade idkade handelsrörelse upphört;

den 9 juli af Salomon Johannes Bylin, att han under firma Nya hushållsmagasinet, Salomon Johannes Bylin ämnar

HANDELSFÖRENINGEN

De enda uppgifter som Folkrorelsens arkiv i Norrbotten har om Avans Handelsförening är att den verkade mellan 1914 och 1921, att priset per andel, aktie, var 50 kr och som föreståndare uppges Emma Engman, Hans Sahlberg -85 (i byn 1917-1919), Otto Albin Ek -97 och Helmer Nordström -78.

Från mitten av 1915 ingår affären i Kooperativa Förbundet under namnet "Avans Kooperativa Handelsförening Sunderby st.". 1921 gick föreningen i likvidation efter oenighet bland medlemmarna och intriger i styrelsen. Oenigheten rörde sig om inköpet av ett hus tänkt som affärslokal, men huset kom aldrig att flyttas till utsedd plats och sjönk kraftigt i värde.

1 juli 1915 – 31 januari 1917

Leif och Barbro Sundström har i sitt hem hittat kassaböcker från Handelsföreningen för tiden 1 juli 1915 till 31 januari 1917. Den 24 maj 1915 beviljas man inträde i Kooperativa Förbundet och omstarten skedde den 1 juli. Ingen handel försiggår under de första 12 dagarna i juli utan bara inbetalningar av andelar. När försäljningen startade var kassorna låga, 30-40 kr. Inom några dagar ökade de dock med några tior. Lägsta snittet under den här perioden hade juli 1915 med 72 kr och högsta december 1916 med 169 kr. Det har inte förekommit någon försäljning på kredit genom kontraböcker, men återbäring på köpta varor lämnades.

Affären var belägen hos Elin Holmström, som fick 12 kr i månadshyra. Närmaste grannen Axel Kalin fick 10 kr i månadshyra för en lokal förmodligen använd som lager. I november 1916 flyttas affären. Det framgår inte vart, men det torde ha varit till Erik Sundström isi Lars Jakups. Månadslönen med 85 kr utbetalas till att börja med till "Föreståndaren", men från och med mars 1916 anges namnet Emma Engman och lönen är då 83.33 kr. Styrelsen får för 1916 sammanlagt 125 kr i arvode och revisorerna 45. Den noggranna bok som skrivs dag för dag och redogör för alla ekonomiska rörelser är förd av en särskild kassakontrollant.

Varor inköptes från ett drygt 40-tal olika företag och ett 25-tal bönder, som sålde smör. Många av dessa kom från skogsbyarna runt om Avan. Tre av de företag som levererade varor var de Kooperativa Förbunden i Gävle, Luleå och Sundsvall. I övrigt var det företag utanför Kooperationen och de flesta förstås från Luleå. Men varor köptes också från Örebro, Uddevalla, Örnsköldsvik, Kalmar och Stockholm.

En påfallande stor del av de varor som inköptes bestod av livsmedel som smör, margarin, bröd och fläsk. Det är inte varor som man i första hand tänker sig saluföras i en bondby, men förklaringen ligger säkert däri, att i likhet med andra världskriget var också under första världskriget mycken militär placerad i byn.

Varorna hämtades vid Järnvägen i Norra Sunderbyn och ibland i Luleå. Ett 30-tal bybor var i större eller mindre utsträckning engagerade i fraktverksamheten.

Från mitten av juni till en bit in i oktober 1916 fanns en filial i Sandnäset. Föreståndare var Ellen Johansson, Höbäcken, Hobecksellen, som fick en lön med 40 kr i månaden. Affären var troligen inhytt i den sommarkiosk som fanns på Sandnäsudden för flottningens räkning. Vårfloden var denna sommar enorm och drog med sig väldiga timmermassor och mycket timmer blev liggande långt upp på land i Stenudden och Sandnäset. Folk som arbetade med röjningen kom ända från pitetrakten och det var dessa som blev kunder i filialen. Under de 100 dagar denna var öppen var den genomsnittliga bodkassan 50 kr.

Andelar i föreningen

Under 1915 köpte 54 personer andelar i föreningen och under 1916 ytterligare 12. Vid årsskiftet 15/16 betalar man 7.50 kr till Kooperativa Förbundet i Stockholm för 75 medlemmar á 10 öre. Det betyder att de ursprungliga aktieägarna var 21 stycken.

Här följer namnen på dem som köpte andelar från nystarten i juli 1915 och året ut. Sista inbetalningen av de 12 som köpte andelar 1916 gjordes den 15 augusti.

Wiktor Ahlström	Avan	50 kr	Stenudden
Lars Alsterlund	Avan	35 kr	
Isa Aron Andersson	Avan	15 kr	Ostibyn
C.A. Berglund	Lombäcken	32.74 kr	
Karl Johan Berglund	Avan	30 kr	Heohälle
Johannes A. Bergman	Avan	35 kr	
Nils Werner Bergman	Avan	10 kr	Stenudden
Edvard Bäck	Avan	33.09 kr	Sandnäset
Erik Johan Ekman	Avan	44.97 kr	Lantbruksskolan, Ostibyn
Erik Gustav Eriksson	Avan	45.71 kr	"Lass", Stenudden
Johan Eriksson	Avan	32.88 kr	"Lass", Stenudden
N.O. Espling	Eriksberg	35 kr	
Anton Fjellström	Avan	25 kr	Brännlandet
Linus Fjällström	Avan	35 kr	Brännlandet
Wiktor L. Forsman	Unbyn	10 kr	
Arvid Hedlund	Solberget	10 kr	
N.F. Hedström	Unbyn	25 kr	
Agne Holmström	Avan	15 kr	Lugnet
Elin (Ellen) Holmström	Avan	25 kr	
Nils Hullt	Lombäcken	31.27 kr	
C. (L) A. Håkansson	Lombäcken	31.90 kr	
Alfred Isaksson	Vestmark	25 kr	
Emil Isaksson	Avan	15 kr	Ostibyn
Isak Johan Isaksson	Alviksträsk	25 kr	
J.A. Isaksson	Bredträskheden	35 kr	
Karl Johan Isaksson	Vestmark	40 kr	
Isak Jakobsson	Lombäcken	20 kr	
Selfrid Jakobsson	Eriksberg	15 kr	
Erik Johan Johansson	Avan	21.97 kr	Råhagen, Sandnäset
Emil Johansson	Avan	35 kr	"Gammelperers"
Isak Johansson	Vestmark	25 kr	
Isak Johan Johansson	Avan	50 kr	Höbäcken
J.F. Johansson	Bredträskheden	35 kr	
Johannes Karlsson	Eriksberg	15 kr	
Nils Erik Lindström	Avan	25 kr	Heohälle
Sven Lund	Avan	32.65 kr	Sandnäset
Anselm Lundal	Avan	50 kr	Garveriet
Johan August Lundberg	Avan	25 kr	Ostibyn
Algot Lundmark	Avan	50 kr	Brännlandet
August Markström	Avan	35 kr	Fällan
Karl Nilsson	Vestmark	47.03 kr	
Nils Johan Nilsson	Avan	10 kr	"Spont", Stenudden eller Bränslan
L.F Nordberg	Bredträskheden	15 kr	
Albert Nordström	Avan	25 kr	

• Helmer Nordström	Avan	25 kr	"Helmers"
Karl-Axel Nordström	Avan	15 kr	"Flodströms"
L.A. Olofsson	Lombäcken	28.14 kr	
Olof Axel Olsson	Avan	10 kr	Sandnäset
Algot Pettersson	Avan	10 kr	Västibyn
Carl Johan Pettersson	Avan	10 kr	"Biggmestars", Vestibyn
Johan Erik Rutberg	Avan	35 kr	Lillbacken
Albin Sandström	Avan	25 kr	Bränslan
Elof Th. Sandström	Avan	50 kr	Bränslan
Johan Stenman	Avan	10 kr	Stenudden
Nils Johan (Nilsson) Ström	Avan	25 kr	Stenudden
Olov Wilhelm Ström	Avan	25 kr	Stenudden
A.Axel Sundström	Avan	10 kr	"Jahan-Axel", Stenudden
Axel Arvid Sundström	Avan	25 kr	Hultet
Erik Hjalmar Sundström	Avan	15 kr	"Lars Jakups" Vestibyn
O. August Widgren	Avan	25 kr	Brännlandet
Johan Albert Wikberg	Avan	47.59 kr	Lillbacken
Herman Åström	Avan	15 kr	"Nykall", Kläppen
Luleå Kooperativa Handelsförening		50 kr	
22 aug. 1916 –Återbetalt till Herman Åströms änka, Selma, 15 kr.			

Tänkbara personer som kan ha köpt aktier från början (21 st).
(Sådana som inte ingår bland ovanstående, som köpte andelar efter KF:s inträde).

Erik Ahlström	Lillbacken	Nilsson	Tälltjärn
Anton Andersson	"LarsPers", Vestibyn	Alfred Nyström	Ostibyn
Gustav Erik Andersson	"Jörs", Vestibyn	Gabriel Nyström	Avan
Isak Olof Ekström	Avan	Herman Pettersson	"Nyperers"
Nils Johan Eriksson	"Loma" Ostibyn	Janne Rutberg	Lillbacken
Petter Fabricius	Kläppen	Karl August Sandström	Bränslan
Nils Fjällström	Brännlandet	Herman Sundkvist	Ostibyn
Nils Petter Forsberg	Kläppen	Anton Sundström	Ostibyn
Janne Hammargren	"Marastein"	Gustav Adolf Sundström	Dalbacken
Hilda Häll	Vestibyn	Herman Sundström	Kläppen
Erik Johansson	"JoanArons" Lillbacken	Janne Sundström	"Lars Jakups"
Oskar Johansson	"Nordströms"	Johan Mattsson Widlund	Avan
Petter Johansson	"JaniHans" Vestibyn	Erik Johan Öhlund	Kaféet
Axel Kalin	Avan		
Wilhelm Kalin	Lillbacken		
Nils Lindström, smeden	Vestibyn		
Ludvig Markström	"Inremarkströms"	Storsvedjan	
Oskar Markström	"PellPers" Vestibyn		

Tecknade andelar
i förordning

Namn	Ort	jul-15	aug-15	sep-15	okt-15	nov-15	dec	jan-16	Summa	Brist	feb -dec 1917	
Ahlström W	Avan	25						25	50	0		
Ekman E J	Avan	15				10			25	25	19,97	
Lindström N E	Avan	25							25	25		
Ström O W	Avan	15						10	25	25		
Wikberg J A	Avan	15				10		10	35	15	12,59	
Johansson I J	Avan	50							50	0		
Lundahl A	Avan	20		20	10				50	0		
Nordström Helmi	Avan	25							25	25		
Johansson Isak	Västmark	15		10					25	25		
Isaksson Karl Jol	Västmark	15			10				25	25	15	
Isaksson Alfred	Västmark	15							25	25		
Nordberg L F	Bredträskheden	15							15	35		
Åström Herman	Avan	15							15	35	-15	
Nordström K Ax	Avan	15							15	35		
Sundström E Hj	Avan	15							15	35		
Lund Sven	Avan	15							15	35		
Isaksson Emil	Avan	15							15	35		
Johansson J F	Bredträskheden	15			10				25	25	10	
Holmström Elin	Avan	15					10		25	25		
Sundström A A	Avan	15					10		25	25		
Jakobsson Selfrid	Eriksberg	15							15	35		
Lundmark Algot	Avan	25							25	25		
Wigren O A	Avan	25							25	25		
Berglund K J	Avan	15				15			30	20		
Andersson I A	Avan	15							15	35		
Eriksson E G	Avan	15			10				25	25	20,71	
Holmström Agne	Avan	15							15	35		
Hedström N F	Unbyn	15			10				25	25		
Isaksson J A	Bredträskheden		5	10					15	35		
Nilsson Karl	Västmark		15				10		25	25	22,03	
Forsman W L	Unbyn		10						10	40		
Håkansson C A	Lombäcken		10					10	20	30		
Nordström N A	Avan		10				15		25	25		
Lundberg J A	Avan		15					15	30	20		875
Rutberg J E	Avan			35					35	15		

36 4-2-20

Avam.

[illegible]

FÖRETAG SOM LEVERERADE VAROR TILL AFFÄREN

Företag	Exempel på varor
Luleå Kooperativa Förening	jäst, bröd, mjöl, karameller, lut, julgranssaker
WF Lundmark	asfalttjära
JW Lundmark, Luleå	strömming
NO Lundström o Co., Luleå	(grossist)
Kooperativa Förbundet i Gävle	mjöl, tobaksvaror, fläsk, socker, kaffe
Centralbageriet, Luleå	bröd
Arboga Margarinfabrik, nederlag Luleå	margarin
A. Hedmark, Luleå	lås, spik, järnvaror, spadar, grepar, lyktglas
Selma Nymans Pappershandel, Luleå	skrivmaterialer
Carl Brandfors Järnhandel, Luleå	järnvaror, hästskor, broddspik, inventarier
Ernst Littorin, Örebro	tygvaror
Luleå Lysolfjeföretag	fotogen
J.A. Wallin, Uddevalla	
Ad. Andersson, Luleå	korvvaror
Nya Margarin AB Svea, Kalmar	margarin
Stockhaus o Co. Stockholm	
G.W. Grens, Örnsköldsvik	bosättning
N.W. Bergman	äpplen
Svensk Amerikanska Petroleum, Luleå	fotogen
AB Olander o Paulsson	sill, tändstickor, russin
Th. Auren, Luleå	cigaretter
Nordiska Engrosslagret, Stockholm	
Axel Kylander, Luleå	te, fläsk, rulltråd, tvål, garn
Nya Pappershandeln, Luleå	
Norrbottnens Lantmannaföreningars Förbund	"800 kg salt"
K.A. Lind, Luleå	kaminer, knallpulver
C.J. Hell, Luleå	bröd (senare etablerad i Avan)
Luleå Treförädling	
Pellerins Nederlag	
H.Sellin	snusdosor
Anton Lindgren, Gammelstad	bröd
J.G. Sandström	lemonad
Alfred Brändström	smör (stora poster)
Sjulsmarks Mejeri	smör
Ljus- och fotogenmagasin	lampor
Tobaksmonopolet	tobaksvaror
Kommanditbolaget Burman	fotogen
Luleå Lifsmedelsnemnd	smör
F. Karlsson, Bälinge	porslän
Frans Dalén	smör
Sven Åström	leksaker
Fabriken Tomten	
Kooperativa Föreningen, Sundsvall	sirap
Tryckeribolaget Norrskenet, Luleå	annonser
J.P. Forsberg, Luleå	skylt
A. Elfgrén, målare Luleå	målning av skylt

PRIVATA LEVERANTÖRER

De privatpersoner som levererade varor kom oftast från skogsbyarna runt omkring. Nästan alla sålde smör. Lök, strömming och skogarn förekom också.

C.A. Berglund (lök, smör)	Lombäcken
K.J. Berglund (strömming)	Lombäcken
Johan Bergström	Klöverträsk
C.J. Englund	Eriksberg
Oskar Englund	Eriksberg
N.O. Engström	Holsvattnet
N.O. Espling	Eriksberg
Rubert Espling (lök, smör)	Eriksberg
J. Fahlén	Solberget
C. J. Forsman (lök)	Unbyn
O.F. Forsman	Selet
W. Forsman	Selet
Arvid Hedlund	Solberget
Oskar Holmvall	Bredträskheden
C.(E) J. Hult	Lombäcken
Gustav Hult	Lombäcken
Alfred Isaksson	Vestmark
J.A. Isaksson	Bredträskheden
Jenny Isaksson	
Konrad Isaksson	
Selfrid Jakobsson	Eriksberg
Emil Johansson (mjöl)	Avan
Isak Johan Johansson	Avan
Johannes Karlsson	Eriksberg
O.F.(S) Larsson	
Emma Nilsson	
N F Nilsson	
Helmer Nordström (skogarn)	Avan
N.T. Olsson	
Sven Olsson	
(L) N.A. Olofsson	
O.A. Wigren (strömming)	Avan
Alfred Åkerlund	Selet
O.A. Åkerlund	Solberget
Johan Ökvist (strömming)	Hindersön

Lokala leverantörer av annat slag

Karl Alkvist, arbete	Avan
Nils Johan Nilsson, arbete	
J. Karlsson, ved	Eriksberg
Karl Nilsson, ved	Westmark
E.J. Hult, ved	Lombäcken
C. Flodström, ved	Selet
Oskar Nilsson, ”3 kr för ståndet”	Sandnäset
O.A. Wigren, hyllfack	Avan
Axel Sundström, rör till kamin	Stenudden

Engagerade i skjutsning av varor

J.A. Almkvist
Bror Andersson
J.A: Andersson
Gustav Bokvist
S. Bäckström
A. Ekman (ofta)
E.J. Ekman
O P Ekström
Linus Fjällström
N.F. Flodström
Agne Holmström (en gång, 25 öre)
Alfred Isaksson
Emil Johansson
Erik Johansson
Lars Johansson
N.P. Johansson
Albert Lidström
Lindström
J.A. Lundberg
Oskar Markström
Adolf Nilsson
Albert Nordström (ofta)
Birger Nordström (12 år bud Sandn. 1kr)
Alfred Nyström
Algot Pettersson
J. E. Rutberg
L.A. Sandström
”Spjut”
S Ström
Herman Sundkvist
O.W. Wigren
J. Vikberg

UPPGIFTER OM TIDEN 1917 – 1921 ur Kooperativa Förbundets arkiv i Stockholm

Tidningsartikel (1918) om verksamheten 1917

”Koop. Handelsföreningen i Avan Sunderby, höll årsmöte 24 ds. Omsättningen uppgick 1917 till 54.103 kr. Sedan stadgeenliga avskrivningar å varulager o. inventarier verkställdes kvarstodo till årsmötets förfogande 2.389 kr, vilket fördelades sålunda: 2½ proc. till upplysningsfonden, 5 proc. ränta å andelskapitalet, 2½ proc. återbäring på köpta varor, samt återstoden till reservfonden. 8 nya medlemmar har under året ingått i föreningen. Styrelse och revisorer återvaldes enhälligt”.

Inspektion 1919

En inspektion gjord från Kooperativa Förbundet i Luleå den 8 september 1919 följer ett uppgjort protokoll och ger ett mycket positivt uttryck för hur verksamheten i Avan sköts. Föreståndare var Otto Albin Ek. Emil Johansson, Perers, anges som kassakontrollant/kassör och han kvitterar kassan varje dag i en rapport, som revisor sedan kontrollerar. Revisorer är Agne Holmström, Erik Sundström och Axel Olsson. På kontrollhäftets bakre pärm finns följande balansräkning för perioden 1 januari-16 augusti nedtecknad med blyerts:

Tillgångar		Skulder	
Kassa	2.322.09	Andelars konto	5.568.70
Inventariers konto	363.63	Revers konto	490.26
Varukonto efter 10 % avräkning	5.931.94	Reservfonden konto	2.199.41
Byggnads konto	235.00	Upplysning konto	398.20
Belysnings konto	129.64	Vinst 1/1-16/8	2.528.95
Främmande insatsers konto	368.58		
Per fordringsägare (säkra)	1.915.99		
	11.261.87		11.261.87

Inspektion 1921

I mars 1921 görs en inspektion efter ett större protokoll än 1919. Föreståndare och bokförare är Helmer Nordström och kontrollanten från Kooperativa Förbundet i Luleå konstaterar att hanteringen av kassorna sköts dåligt. Ingen kassakontrollant tycks finnas. Mycket få punkter i protokollet är dock ifyllda och i stället har kontrollanten längst bak skrivit en rapport med blyerts.

”Besöket är föranlett av att jag fått höra att man tänker lägga ned verksamheten. Motiveringen av (en) styrelseledamot är att det är svårt att hitta bra föreståndare samt lokal. Dessutom råder oenighet bland medlemmarna. Enligt vad jag hört skall oenigheten uppstått genom en misslyckad gårdsaffär som föreningen och medlemmarna köpt för 1½ år sedan. Gården kontrakterades för 4000 kr (ej ännu bokad i böckerna) och skulle nämnda gård sedermera rivas och flyttas till Avan och bli butikslokal. Nu efter 1½ år står gården fortfarande kvar på sin gamla plats. Enda förändringen som blivit är att gården fallit i pris med 1500 kr (ren förlust). Denna förlust skall enligt vad jag förstår vara oenigheten. Av vad som framkommit tycks det även vara en person som arbetat mycket för att ställa till oreda och oenighet bland medlemmarna och varför han gör det är att han själv är spekulant på att köpa föreningen och sedan öppna egen affär (och detta skall vara en av styrelsen). Denna person är dock mycket knepig varför det är ganska svårt att komma åt densamme, men det skall nog lyckas.

Jag meddelade att jag skall sammankalla medlemmarna till ett möte och dryfta avvecklingsfrågan grundligt. Dessutom meddelade jag att det var bäst dom tog och inventerade och fick en revisor som gjorde ett sammandrag för att se hur ställningen verkligen är. Allt skulle efterkommas och göras så snart som möjligt. Jag antar att allt skall vara klart till den 1 juni och att jag skall återkomma om hur det kommer att lyckas. Jag tror dock att allt skall ordna sig till ett gott resultat.

Föreningen sköts på ett mindre tillfredsställande sätt vilket gör att ingripande nu är absolut nödvändigt i och för att få ordning på det hela. Vi i Luleå kommer att arbeta med föreningen och hoppas vi lyckas till en god utgång. Återkommer vidare om denna angelägenhet”.

Övrigt att notera ur rapporten 1921

I rapporten från den 19 mars kan man se att verksamheten var försäkrad för 12.000 kr (mot 2.000 kr 1919) och att man kontant försålt för 72.128.11 kr, att varulagret var värderat till 18.000 kr, att nettoöverskottet var 3.503.79 kr fördelat på kvarstående brist med 2.047.06 kr och utgående balanskonto med 1.456.73 kr.

Kostnader för avlöningar uppgick till 2.495 kr. Under 1915/16 uppgick årskostnaden för löner till cirka 1.000 kr, vilket antyder att man 1920 dels hade föreståndare och dels ytterligare en anställd. Här vet vi att till exempel Elise Sundström, Lars Jakups, arbetade i affären. Möjligen ingår också arvoden till styrelsen i summan.

Föreståndarna

Emma Engman född 1866 i Nederluleå är år 1900 skriven som ”handelsidkerska” i Luleå. Hon blev förmodligen värvad till föreningen genom sina kunskaper i handel. *Hans Sahlberg* bodde i byn 1917 till 1919 då han flyttade den 3 december. Hans namn är känt av äldre i byn, mest kanske för att han gifte sig med Ellen Johansson från Höbäcken (Avan). *Otto Albin Ek* -97 är föreståndare i september 1919 då verksamheten får så fina vitsord vid inspektionen. Han var då 22 år gammal och uppges tidigare ha varit biträde i Handelsföreningen Kronan, Hallstahammar. Kanske blev han värvad eller sökte tjänsten i Avan genom KF. Ek blev dock inte långvarig på posten, han flyttade tillbaka till Hallstahammar den 30 maj 1920. Man kan undra hur han klarade av kundernas språk, Nederluleåmålet.

Helmer Nordström -78 var den siste föreståndaren och den ende av dem som varaktigt bodde i byn. Han kan ha varit en eldsjäl i Handelsföreningen. Efter övergången till KF syns han som bokförare, hans ättlingar benämner honom som ”kassör” (kassakontrollant) i föreningen och 1916 lånar han privat ut 1.000 kr till föreningen, en summa som motsvarade en årslön för affärens föreståndare. I det svåra läget 1920 går Helmer in som föreståndare med ansvar för affären, inköp och personal. Dessutom sköter han bokföringen. Han är också styrelseledamot, men tycks genom stridigheterna stå ganska ensam i skötseln av affären, ingen kassakontrollant är till exempel utsedd. Trots den vid inspektionen påpekade dåliga ordningen tycks affären gå bra rent ekonomiskt. Just det goda resultatet anges som ett skäl att lägga ned affären (minimera förlusterna).

Artikel i Norrbottenstidningen 25 mars 1920

”Ava Kooperativa Handelsförening höll sitt ordinarie årssammanträde söndagen den 21 innevarande mars, varvid revisionsberättelse föredrogs och beviljades styrelsen ansvarsfrihet för det gångna året. Styrelsen fick följande sammansättning: Albert Nordström, Helmer Nordström, Werner Bergman, Lars Alsterlund, Ester Sundström, de båda sistnämnda nyvalda. Vid sammanträdet väcktes förslag om eventuellt föreningens upplösning på grund av föregående års goda resultat, vilket förslag förklarades vilande till extra sammanträde, som framdeles skulle utlysas, skrives till N-T.”.

Kooperativa Förbundet
Bibliotek och Arkiv

Till

Korps. Handl. Jönköping

Boans

Vi bifoga härmed 2 st. insatsbevis å
kr. 100 utgörande valuta å Eder till-
kommande återbörd av 1916 års överskott.

Resterande å insatskontot, varå insatsbevis
ej nu lämnas, utgör kr. 48 44

Stockholm den 2/6 1917.

Kooperativa Förbundet.

O. E. Ström

för 1915 4 % kr 62.49 och följer
härmed även ~~kr~~ bevis å 50. - för
denna utdeln. Nr 426.

Revisionsberättelse

över
Ava Koop. Handelsförenings verksamhet under första halvåret 1918.

Undertecknade revisioner för ovan nämnda Handelsförening för härmed, under hänvisning till de bifogade tabellerna över Föreningens ställning vilka återfinnas i Styrelsens årsberättelse, härmed meddela, att vi, vid fullgörandet av vårt uppdrag funnit räkneskaperna väl och ordentligt förda samt alla inkomster och utgifter vederbörligen verifierade vadav vi tillstyrka att styrelsen tillkännages full och troksam ansvarighet för den till revisionen omfattas.

Avan den 14 augusti 1918
Agnet Holmström skick. Oskar
Leif Holmström
revisorer

1 6. DEC. 1932

Verksamhetsberättelse i siffror

1:sta halvåret 1919:

Avans Kooperativa Handelsförening
Jumadeby

Varu-Konto:

Varulager den 1/1	Kr.	7923 78	Under halvåret försålda varor	Kr.	53649 11
Under halvåret inköpta varor	»	46231 76	Till leverantörer returnerade	»	-
Frakter	»	1242 38	Varulager (efter avskr.)	»	5931 94
Bruttoöverskott alltså	»	4183 44			
	Kronor	59581 05		Kronor	59581 05

Vinster och förluster:

Hyra	Kr.		Brutto överskott	Kr.	4183 44
Löner och arvoden	»		Rabatter	»	42 72
Ränta å lån	»		Räntor	»	
Diverse omkostnader <i>z. lån</i>	»	1597 27*			
Skatter	»				
Halvårets nettoöverskott	»	2628 95			
	Kronor	4226 16		Kronor	4226 16

Tillgångar och skulder den 1919:

Tillgångar:			Skulder:		
Fastighet <i>1. palustånd</i>	Kr.	235 -	Insättning i egen sparkassa	Kr.	
Inventarier <i>(1.5% avskrivning)</i>	»	363 63	Överskottsbesparing	»	
Varulager (efter företagen värdened-sättning <i>(10% avskrivning)</i>)	»	5931 94	Lån mot inteckning	»	
Varufordringar:			Övriga lån	»	490 26
hos förbrukare <i>1745 44</i>			Accepter	»	
» <i>Återförsäljare</i> <i>190 55</i>		1915 99	Varuskulder	»	398 20
(Summan utföres)			Övriga skulder	»	
Bank	»		Eget kapital:		
Kassa	»	2322 09	Insatskapital	»	5568 70
Aktier och insatser	»	363 58	Reservfond	»	2199 41
Övriga tillgångar <i>Behållningskonto</i>	»	229 64	Byggnadsfond	»	
Kapitalbrist	»		Insatsfond (motsvarande insatser i andra företag)	»	
	Kronor	11361 87	Upplysningsfond	»	76 35
			Andra fonder	»	
			Disponibla medel:		
			Nettoöverskott:		
			kvarstående från föreg. år		
			halvårets <i>föreg. år 1-16/8</i>	»	2628 95
			(Summan utföres)		
			Kronor		11361 87

Avan den *20/8* 1919.

Avans kooperativa handelsförening

**Förbrukare vara väl bäst*

"I varulagret äro ej upptagna surrogatvaror som carbid, tvål, såpa, lutpulver" *(vänd!)*

Insatsbevis N° 34327 - 34336

Kooperativa Förbundet
Bibliotek och Arkiv

Kooperativa Förbundet

Förening u. p. a.

Avans Kooperativa Handelsförening, Sunderby st.

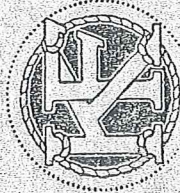
har denna dag infibelt Fenhundra (500) till fio insatser i föreningen.

Stoekholm den 31 dec. 1919.

Kooperativa Förbundet

Förening u. p. a.

August Holmberg

Ava Koop. Han.

Koop. handelsföreningen i Avan

1918
Sunderby, höll årsmöte 24 dec. Om-
sättningen uppgick 1917 till 54.103 kr.
Sedan stadgeenliga avskrivningar på
varulager o. inventeringar verkställes
kyarsbodo till årsmötets förfogande
2,389 kr. vilket fördelades sålunda:
2 1/2 proc. till upplysningsfonden, 5
proc. ränta på andelskapitalet, 2 1/2
proc. återbäring på köpta varor, samt
återstoden till reservfonden.

8 nya medlemmar har under året
ingått i föreningen.

Styrelse och revisorer återvaldes en-
hälligt.

Ava Kooperativa Handelsföre- ning

25/3 1920
höll sitt ordinarie årssam-
manträde söndagen den 21 inneva-
rande mars, varvid revisionsberät-
telsen föredrogs och beviljades sty-
relsen ansvarsfrihet för det gång-
na året. Styrelsen fick följande
sammansättning: N. A. Nord-
ström, K. H. Nordström, W. Berg-
man, L. A. Alsterlund, Es. Sund-
ström, de båda sistnämnda nyval-
da. Vid sammanträdet väcktes
förslag om eventuellt föreningens
upplösning på grund av föregåen-
de års goda resultat, vilket förslag
förklarades vilande till extra sam-
manträde, som framdeles skulle ut-
lysas, skrives till N.-T.

Jämlikt Nederluleå tingslags häradsrätts be-
slut denna dag på ansökning af Afvans kooperativa
handelsförening u.p.a. i likvidation har årsstäm-
ning utfärdats å handelsföreningens okända borgenä-
rer att sist före klockan tolf på första rätttegångs-
dagen af 1923 års vårtings första allmänna samman-
träde gifva sina fordringar skriftligen eller munt-
ligen an. Gammelstad den 30 december 1921.

Domhafvanden.

Kooperativa Förbundet
Bibliotek och Arkiv

Begäran om likvidation december 1921

I det hos Länsstyrelsen i Norrbottens län förda föreningsregister har denna dag intagits anmälan av Agne Holmström och Erik Hj. Sundström i egenskap av likvidatorer för Avans Kooperativa Handelsförening u.p.a., att nämnda förening numera upphört; betygar.

Luleå i landskansliet den 10 april 1923.

colt
q. l.

På tjänstens vägnar:

Lösen	1:50	kr.
Stpl.	1:-	

Summa 2:50 "

Registr.
avgift 4:
Sum 6:50

Holmströms

Larsjåkubs

INGEBORG ANDERSSON WALLIN

Ingeborg Andersson från gården Jörs tycks ha varit en mycket stark och kapabel kvinna som kom att bli självförsörjande då hon ägnade sig åt diversehandel och poststationen i byn under större delen av sitt yrkesverksamma liv. Efter genomgången vinterkurs vid Matarängi folkhögskola övertog hon i maj 1919, då hon var 21 år och myndig, diversehandeln efter Walter & Forsberg, som hade verksamhet i jörsgårdens bagarstuga. Ingeborg fick ”kontant av mamma”(pappan dog 1904) 420 kr för att kunna betala till herr C A von Walter och under månaden maj gick i stort sett alla betalningar till von Walter.

Konkurrenter

Ingeborg hade alltså en kundkrets redan från början, men också en konkurrent i den kooperativa Handelsföreningen, som lågt på andra sidan vägen hos Lars Jakups. Handelsföreningen hade god lönsamhet, men genom oenighet bland delägarna och intriger i styrelsen kom verksamheten att läggas ned hösten 1921. Ingeborg tycks ha köpt in delar av föreningens lager för 254.58 kr. I det skedet startade Alex Andersson sin verksamhet i hällgården 100 meter längre in i byn och dessa två affärer kom sedan att verka jämsides fram till 1967 då Alex stängde.

Leverantörer och anställda

De vanligaste leverantörerna på 20- och 30-talet var AB Henning Nyberg i Luleå, herr Levi Wallin i Boden och F. Lundströms Jernhandel, också i Boden. I augusti 1921 redovisas den första kostnaden för hjälp i butiken, då Elma Ström fick 80 kr, vilket bör ha varit en månadslön. Hon följde sedan med till den nya affär som Ingeborg lät bygga. Redan i juni 1919 fick affären telefon och fick nummer 5. Den användes i första hand till att göra beställningar hos grossisterna.

Nytt hus

1929 började man gräva grunden för ett nytt hus 100 meter längre ned efter vägen, i kurvan invid skolan (nu Föreningshuset). Det var en djärv satsning med ett stort tvåvåningshus för bostad och butik, även om inte övervåningen inreddes förrän senare, men 1939 hyrdes den ut till högre befäl inom militären. Utöver huset uppfördes också en också en rejäl ladugård. Ingeborg hade egen skog varifrån timret togs. Byggmästare var Herman Johansson med sonen Ade från Norra Sunderbyn. Allt stod klart 1932. 1948 inreddes övervåningen som bostad samtidigt som källare grävdes ut. Gamla köket i undervåningen blev till postlokal med en särskild ingång mot ostibyhållet.

Titus Wallin

Ingeborg hade länge haft sällskap med Titus Wallin född 1891 i Alviksträsk. Ingeborg och Titus gifte sig 1932 och stort bröllop stod i det nya huset. Mycket folk hade också samlats utanför och de ropade ut brudparet, som visade upp sig på övervåningens balkong. Titus var bror till den ovan nämnde Levi, som drev en affär med herr- och damkläder i Boden. Titus själv öppnade på 20-talet en lanthandel i Bälinge och bedrev också lastbils- och taxirörelse, den senare i form av en Chevrolet. I samband med giftermålet med Ingeborg 1932 flyttade han till Avan och deltog där i arbetet med hustruns affär och skötseln av poststationen. Handlingar från Titus affär i Bälinge, som sedan övertogs av system Alma, finns hos Birger Grahn i Stenudden, en fastighet som Ingeborg och Titus har ägt.

Omfattande verksamhet

Utöver "Wallins manufaktur- och diversehandel" skulle Posten, jordbruket och boskapen skötas. Till detta hade man också en fastighet i Stenudden. För att klara den omfattande verksamheten hade Ingeborg och Titus två butiksanställda och en piga. Under 30-talet arbetade bland andra Gunborg Andersson och Magda Waling i butiken medan Nanna Forsberg sysselsatte sig med hushållet och korna, en syssla som på 40-talet togs över av Margareta Stenman. Många unga flickor kom sedan att arbeta i affären. En som blev kvar i många år var Ingrid Holmvall från Bredträskheden och Anna Ahlqvist som hade längsta anställningstiden var anställd fram till det att affären stängdes. Under kriget köpte Titus en lastbil och gjorde bland annat under kriget 1940-41 körningar vid försvarsarbeten i Karungi. Han hade då en anställd, Sven Sandström från Bränsan.

Posten - Lulavan

I maj 1927 finns en blyertsnotering i bokföringen "för utdelning av Post tiden 15 mars 1926-15 mars 1927, 120 kr. Ingeborg hade alltså viss posthantering redan i den gamla butiken, men det verkar inte vara någon värdehantering och därmed inte någon poststation. I den nya affärslokalen arbetade Ingeborg, Gunborg och hennes syster Doris omväxlande i affären och på Posten, en verksamhet som troligen började 1932. Titus kom att bli Poststationsföreståndare, något som han förblev till sin pensionering 1957. Då sålde Ingeborg diversehandeln och tog över Posten. Ingeborg fick av Postverket i Luleå efter "30 år i verkets tjänst och upplevt den våldsamma utveckling som skett inom verket" kungliga tjänstmedaljen för nit och redlighet i rikets tjänst.

Efter Ingeborgs pensionering, cirka 1965, sköttes verksamheten av flera olika personer till en permanent lösning kom. Det var Eva Lindfors från Mattisudden som blev den sista anställda under titeln "Vikarierande poststationsföreståndarinna". Eva var inte myndig när hon fick tjänsten, men föräldrarna tog på sig det juridiska ansvaret. Posten stängdes den 1 november 1967.

Postlokalen hade först ingång från den sida av huset som vetter mot Vestibyn. När bostaden 1948 flyttades till övervåningen flyttades Posten till motsatta sidan av huset med postfack i den yttre delen och postexpeditionen i den inre. Poststationen i Avan var också ansvarig för byarna upp mot Klöverträsk. Det sköttes med en väska som skickades med bussen och togs omhand av någon i varje by. Det var också med buss postsäckarna kom från Luleå, säckar med värde och säckar med brev. Dagstidningarna, som under en period kom med Klöverträskbussen, kunde hämtas valfritt på Posten eller i butiken.

Kontanter förvarades i ett stort kassaskåp och ett sådant fanns också i affären. Varken Posten eller affären blev någonsin utsatt för rån, men väl förberedelse för sådant. Vid ett tillfälle på 50-talet dök två herrar upp med en bil, som de bad att få köra in på gården för att reparera. De sprang ut och in i huset för att hämta vatten och annat och åkte så småningom. Vid ett senare tillfälle gjorde Polisen i Älvsbyn en razzia hos ett par (ö)kända personer och då hittade konstaplarna en fullständig ritning på wallinshuset med inte minst kassaskåpen inprickade. Efter det satte Postverket in larm, ett utomhuslarm och ett som gick upp till sovrummet.

Byanamnet Avan fanns på flera ställen i landet och för att minska risken för felsortering fick poststationen adressen Lulavan. De gamla i byn menar att detta var Ingeborgs idé och fortfarande finns namnet kvar, till exempel i skolan som heter Lulavanskolan.

Avans centrum

Affären hade ett centralt läge i byn och hade kunder från alla delar av Avan och till viss del också från småbyarna upp mot "Klövern". Bönder som kom hästlastar av ved avsett för Gammelstad stannade till vid affären för att få sig något i magen. Bussarna mellan Boden och Luleå började gå 1926 och de hade en given hållplats där. Från 1936 gjorde "Klöverträskarn", bussen som gick mellan Klöverträsk och Luleå, en sväng ned till Wallins där den körde runt huset och hade en hållplats på husets sida upp mot byn. Affären blev också ett litet centrum för byns kvinnor, som till skillnad från karlarna var låsta på gården med barn, boskap och hushållssysslor. Här fanns en möjlighet att prata bort en stund.

Sista åren

Titus dog 1970 och Ingeborg bodde kvar på övervåningen till sin död 1982 tillsammans med en av sina tidigare anställda, Anna Ahlkvist från Norra Sunderbyn, Lill-Anna kallad. Hon var mycket duktig och tjänstvillig på alla vis. Ingeborg kunde se tillbaka på en säkert arbetsam, men också rolig tid i affären. Hon betraktades av avaborna som en mycket bra människa. Kunderna handlade "på bok" och betalade en gång i månaden. Fler än en familj hade svårt med pengar och kunde inte alltid betala, något som hon trots snäva marginaler kunde överse med. Någon sade: "Ingeborg födde halva byn".

Gunborg Johansson

Ingeborg och Titus hade inga barn och när Titus 1957 gick i pension såldes diversehandeln till Gunborg Johansson, en brorsdotter till Ingeborg, som redan på 30-talet som ung flicka hade arbetat i affären, ofta gått dit direkt från skolan. Bland de anställda hon hade kan nämnas Ingrid Holmvall som var kvar från Ingeborgs tid, Greta Stenman, Valborg Nilsson (från kaféet) och under sommartid döttrar till en del av dessa. Andra kom utifrån och då måste bostadsfrågan ordnas.

Gunborg gifte sig 1946 med Nils Johansson från PerErs och drev affären fram till 1971 då hon var 53 år gammal. Gunborg blev hösten 1970 under en period sjuk och hade mycket svårt att hitta någon som kunde sköta verksamheten. Affären krävde också mer än den gav och en fortsättning hade krävt stora investeringar i inredning och utrustning. Under sitt resterande yrkesverksamma liv blev hon Posten trogen med Porsön som sista arbetsplats. Det var ett yrke som hon var förtrogen med genom inbrott i Avan och under kriget arbetade Gunborg dessutom med fältpost.

Kommunalfullmäktige

Precis som Ingeborg var Gunborg en stark och mycket aktiv person. 1953 inköpte hon tillsammans med Ingeborg konkurslagret av kläder från Lewi Wallins rörelse och arrangerade den första "rean" i Boden. Det var så mycket folk, att man var tvungen att ha dörrvakt som slussade in en ny person för varje som gick ut. Det som blev över såldes sedan i Avan och byarna runt omkring. En liknande aktivitet genomförde hon med sin syster Doris i Bergnäset. Till och från arbetade hon i affären innan hon tog själv över ägandeskapet samtidigt som hon och Nils hade barn och en bondgård i Avan. Sysslan som "bondmora" kom aldrig att bli huvudsaklig för henne. Däremot var Gunborg starkt engagerade i politiken och föreningsrörelsen. Hon satt i kommunalfullmäktige, var nämndeman, verkade inom Moderaterna, var ordförande i Kvinnoförbundet i Luleå. Dessutom var hon engagerad i Medborgarskolan och Köpmannaförbundet. Efter pensioneringen var hon aktiv i Pensionärsrådet och i Kyrkstugeföreningen och då inte minst med frågorna runt Kyrkbyns upphöjning till världsarv.

Gunborg Johansson: affärsinnehavare, bondmora, mor till två barn, politiskt aktiv, föreningsmänniska.

**Utanför Ingeborg Wallins gamla diversehandel
Herrarna från vänster: Janihansa-Hjalmar, Larspersa-Uno, Leo Forsberg
Damen längst till höger Ahlströms-Helga**

**Interiör från Wallins gamla diversehandel
Elma Pettersson (f Ström) och Ingeborg Wallin**

Johanna Andersson 1854 – 1936. Mor till Ingeborg.

Ingeborg Andersson med Gördis Lundberg, Gunnar Andersson, Jenny Andersson med Einar, Judit Lundberg med Gunborg Andersson, Johanna Andersson, Ragnar Lundberg med Harriet på Jörsgården Mors dag 1921

Ingeborg och Titus Wallins bröllop 1932

Ingeborg Wallin 1898 – 1982

Titus Wallin 1891 - 1970

Titus Wallin med sin Chevrolet

Ingeborg och Titus Wallins bröllop 1932

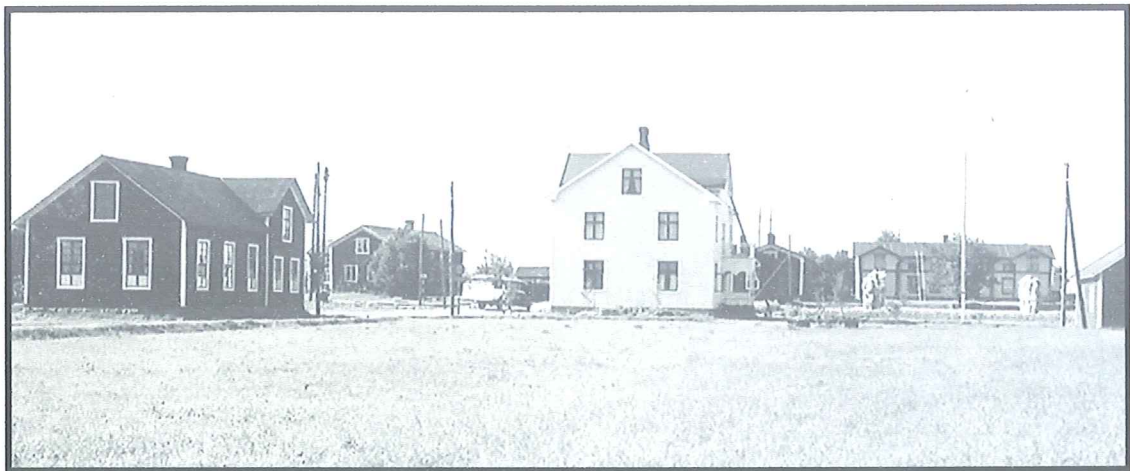
Bygget av Wallins affär

Ingeborg Wallin m fl utanför affären

Gunborg Johansson drev Wallins affär 1946 - 1971

Inköp december 1923

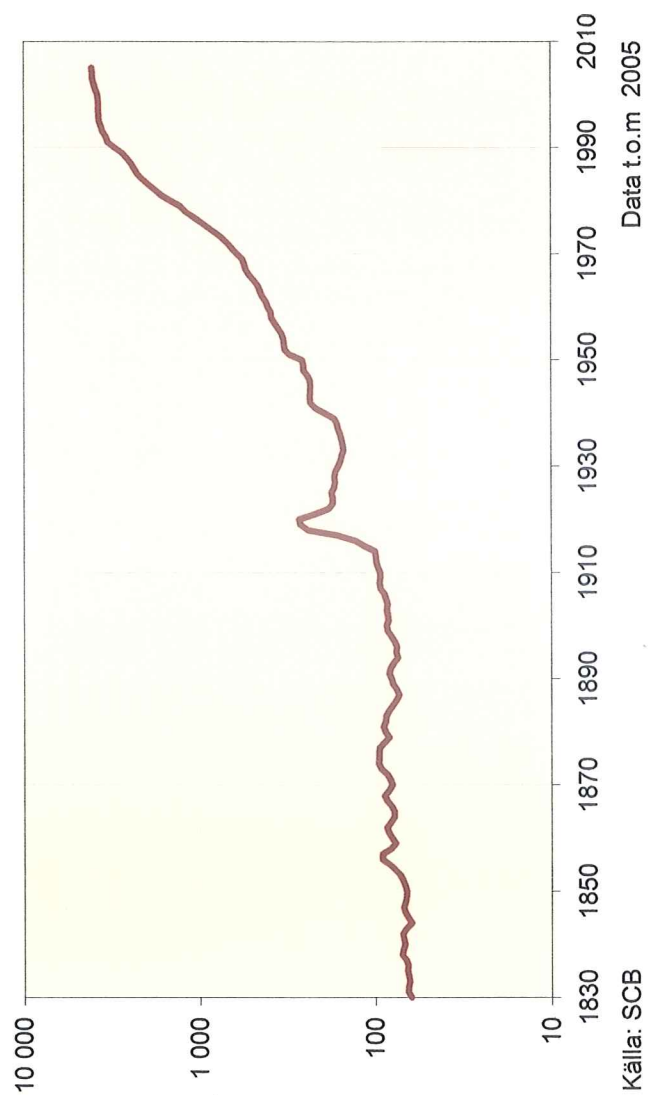
Datum spec	Kr
4 15 st ägg	3,00
Jäst	0,50
7 1 kg xxll	0,50
1 kg såpa	0,70
1 kg krita	0,20
½ kg fläsk	0,85
1 pkt ?	0,40
1 pkt ?	0,75
3 kg frukt	0,75
1 st tvål	0,50
8 3 ark l?p	0,40
1 kg ä?	0,15
1 st trådrulle	0,30
3 kg lutfisk	3,45
12 20 kg vetemjöl	8,60
1 kg ister	1,80
1 kg kokossmör	1,70
2 kg margarin	3,40
1 kg smör	4,50
1 b kanel	0,20
1 b ingefära	0,20
1 b peppar	0,20
saffran	0,50
8 hg korinter	0,70
1 pkt te	0,50
3 kg strö	1,90
5 kg bitsocker	5,00
2 kg risgryn	1,50
1 ? Plommon	2,50
1 kg makaroner	1,00
1 fl brygga??	1,75
22 2 l t??	2,50
2 b c??	2,40
31 4 l fernissa	1,80
1 ass??	1,50
Summa	56,60

Inköp december 1945

Datum Spec	Kr	Datum Spec	Kr
6 Varor	21,98	24 1,07 kg ex.	3,20
8 1 par strumpeband	4,25	mjukost	1,30
1 par ärmhållare	1,25	8 hg ost	2,40
1 p hängslen	3,85	2 böcker +	
11 1,7 kg lutfisk	8,50	pennor	1,60
1 kg lut	0,65	1kg bit	0,73
12 1 kup socker		Summa	114,28
13 1 st 3/4 l burk			
m ring o bygel	0,98		
14 rest å handel	0,40		
17 1 kg bit	0,73		
2 kg bröd	1,84		
1 kg gryn	0,78		
1 kg rödbetor	0,48		
morötter	0,40		
3 m flanell	3,90		
1 kg smör	4,65		
5 kg vete	2,40		
1 kg potatismjöl	0,92		
1,8 kg sill	3,80		
2 kg äpplen	4,00		
½ kg margarin	1,35		
1 kg makaroner	1,00		
1 b vanilj	0,40		
limpa	0,75		
cacao	0,90		
19 1 pkt plommon	1,20		
½ kg russin	1,45		
fläskkorv	1,82		
½ kg risgryn	0,63		
i pkt kard.	0,25		
2 st kakor	0,66		
1 kg ägg	4,10		
1 kg bit	0,73		
1 pkt vera	1,35		
1 pkt smör	2,33		
½ kg såpa	0,48		
1 p vete	1,20		
limpa	0,75		
limpa	0,42		
sylta	1,09		
22 rest p mask	0,75		
1,14 kg äpplen	2,28		
1 r papper	0,50		
jäst	0,10		
½ kg kaffe	2,65		
limpa	0,75		
1 p peppar	0,25		
1 kg bit	0,73		
1 ? Julgrtansk	0,65		
24 6 hg färs	1,92		
1 kg smör	4,65		
2 l maräng	1,20		

Prisnivå 1830-2005

Index juli 1914=100. Logaritmisk skala

Alex Andersson

Aron Alexius Andersson föddes 1899 i Storbäcken, Sandnäset. Vid 16 års ålder fick han anställning på försöksgården i Norra Sunderbyn, där han fick lära sig nyheter om jordbruk. Alex stannade kvar till 1919 då det var dags för militärtjänstgöring i Boden. Då råkade han redan vid inskrivningen ut för en svår lunginflammation och fick åka till Österås sannatorium, där han var i tio månader. Vid hemresan rådde doktorn honom att utbilda sig till ett lättare yrke än jordbrukarens.

Starten

När Alex kom hem framförde han till sin far att han tänkte öppna en lanthandel och bröderna skulle få ta över hans del i jordbruket. Fadern svarade att han inte ville vara med om att hans son blev ”luffare”, men modern Emma ställde sig på Alex sida, det mötte väl inget hinder att prova, tyckte hon. När Handelsföreningen upphörde 1921 startade Alex verksamheten i en primitiv lokal, som bara låg 100 m från Ingeborg Wallins diversehandel. Fru Häll, som han hyrde av, hade kafé och folk på genomresa som tog sig en kopp kaffe, gjorde sedan sina inköp hos Alex. 1926 kunde han flytta sin verksamhet rakt över vägen till familjen Lindström, som byggt ett nytt tvåvåningshus och Alex fick därvid både bättre affärsutrymme och bostad. Han anställde då sitt första biträde, 16-åriga Aina Ekström från byn, en flicka som 1937 kom att bli hans hustru.

Egen fastighet

1930 blev det dags för flytt igen och då till en egen uppförd fastighet, som låg cirka 100 m åt Bodenhållet. Med bostad på övervåningen och butik i bottenvåningen och ett rejält förråd kunde varulagret utökas väsentligt. En ny kyldisk som möjliggjorde betryggande förvaring av färskvaror installerades. En stor förändring var också att varorna inte längre behövde hämtas vid järnvägsstationen på Norra Sunderbyn. Busstrafiken hade kommit igång och upprätthölls även vintertid genom plogning.

Köpmannaföreningen

En händelse som inverkade positivt på handlarnas verksamhet var den Köpmannaförening som 1930 bildades. Ett 20-tal intresserade träffades i Gammelstad och föreningen bildades samma kväll med Alex som dess förste kassör. Han satt kvar i styrelsen i 23 år. Föreningens första uppgift blev att göra prislistor. Kredit- och prutsystemet florerade, folk hade ont om pengar och handlarna fick sitta emellan. När återbäring (som Konsum praktiserade) kom till Nederluleå blev det ett hårt slag för handlarna, då marginalerna var små.

Andra världskriget

I slutet av 30-talet blev det bättre tider, mer pengar kom i omlopp, men så kom kriget med ransoneringskort. De medförde stor arbetsbörda, men systemet fungerade utmärkt i jämförelse med det som fanns under första världskriget. Myndigheterna införde prisstopp, vilket gjorde att priserna höll sig stabila så länge kriget varade. Det fanns mycket folk i byn den här tiden. Militärer var stationerade i Avan, flygfältet mot Unbyn byggdes och därtill de finska krigsflyktingarna, som kom till byn.

Diversehandel på riktigt

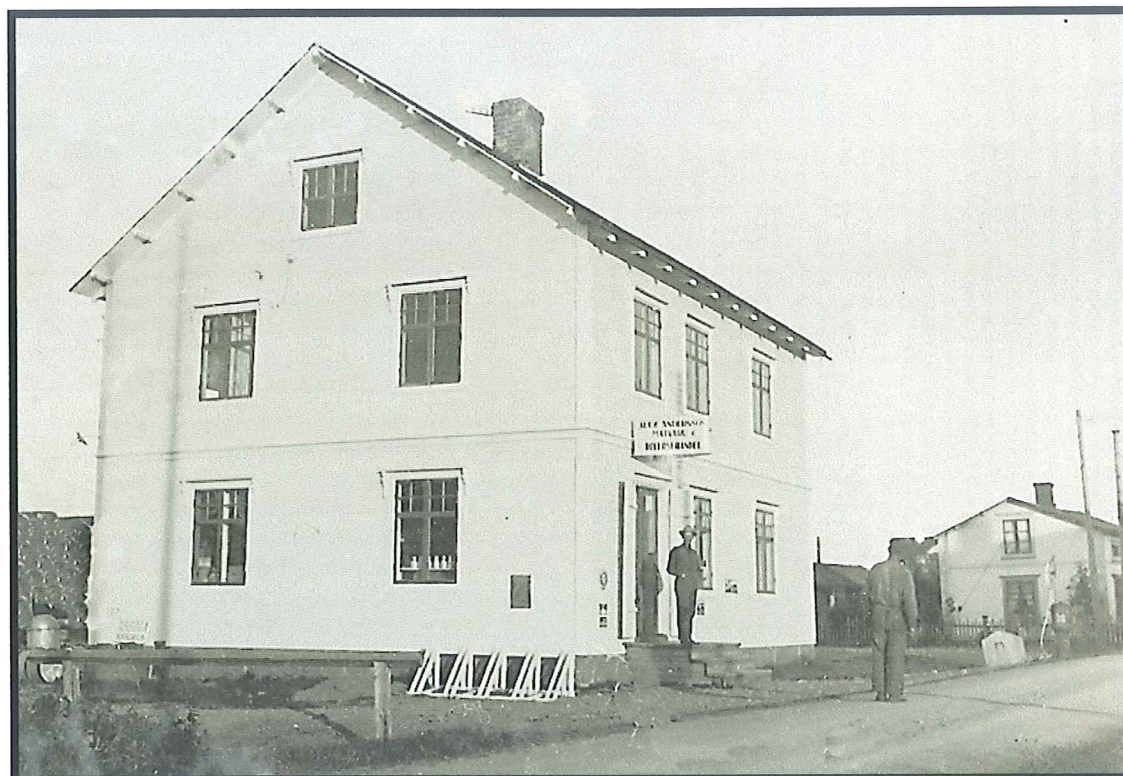
När kriget upphörde 1945 och ransoneringssystemet efterhand upphörde kunde Alex och Aina saluföra en mängd nya varor och affären blev verkligen en diversehandel. Utöver livsmedel såldes det mesta som behövdes i en by, inte minst järnvaror. På 40-talet salufördes cyklar, på 50-talet mopeder, på 60-talet Saba TV-apparater. För att få plats med det stora lagret hyrde de lagerplats hos grannen, Aumar Markström. En extraservice var att kunderna fick lämna in ull och stickylle packat i manshöga säckar. Dessa tog Aina hand om och skickade antingen till Morjärvs eller Sågmyrans ullspinneri. Hon angav vad som skulle tillverkas av godset och en tid senare kunde kunden hämta den färdiga beställningen.

Nya tider

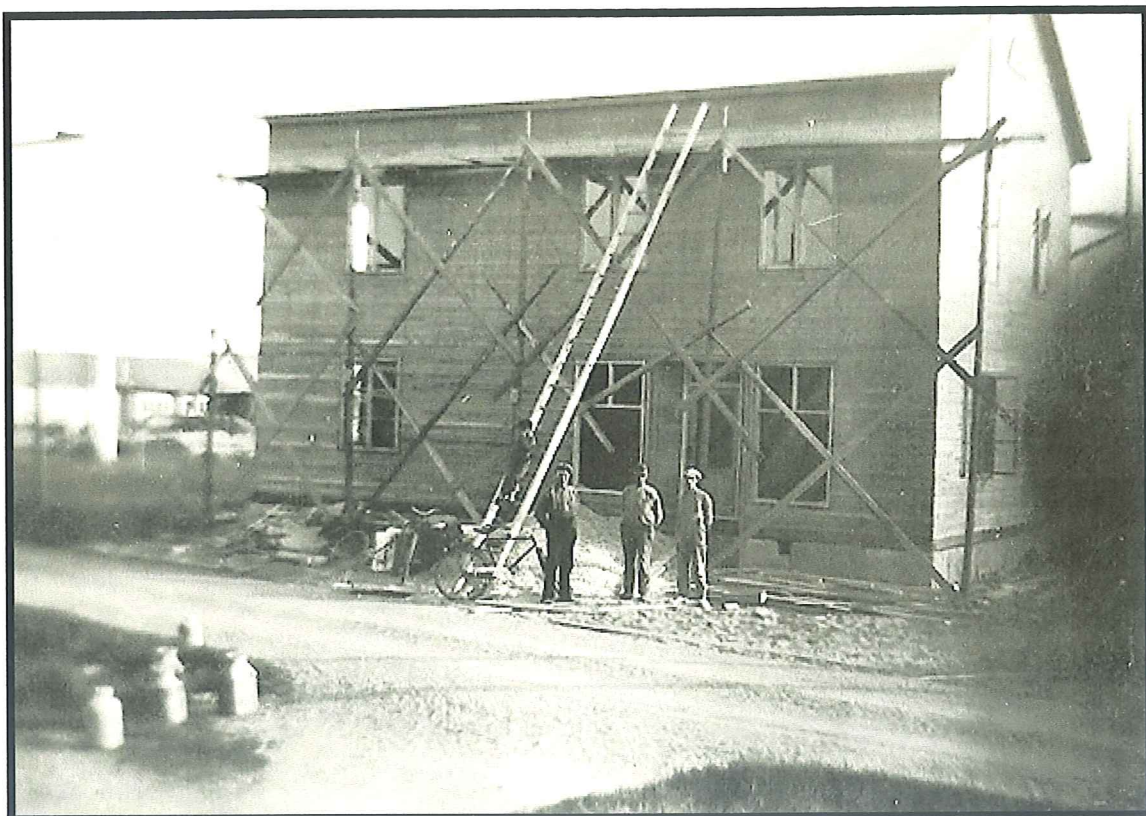
När affären stängde för dagen var inte arbetet för Alex och Aina slut. Affären skulle städas, de vita arbetsrockarna skulle kokas, tvättas och strykas, kassorna räknas in och bokföras, planering göras för inköp... När sedan "butiksdöden" i små samhällen blev omfattande på grund av de jätteaffärer som startades i städerna, beslutade paret Andersson att upphöra med verksamheten vid Alex pensionering 1967. Det var inget lätt beslut efter 46 års kontakter med kunderna.

Alex Anderssons affär i Hällgården

Alex Anderssons affär i Lindströms hus

Alex Anderssons affär byggd av Karl-Axel Nordström

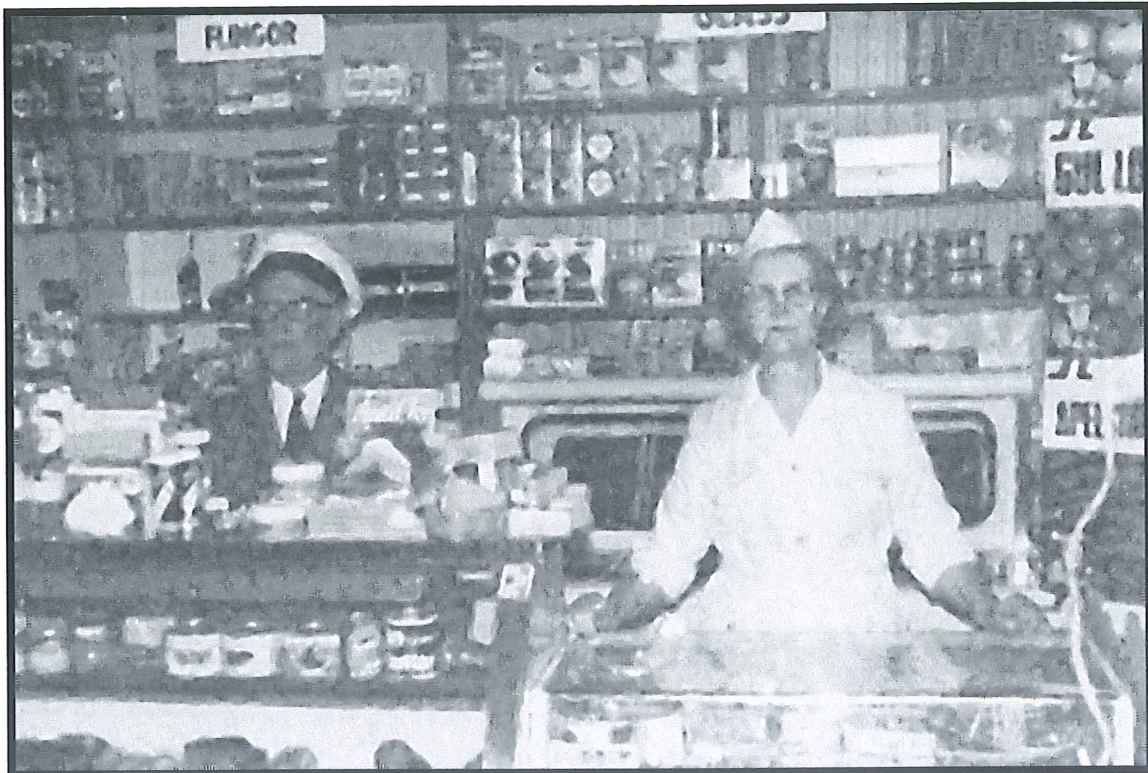

Nya affären klar

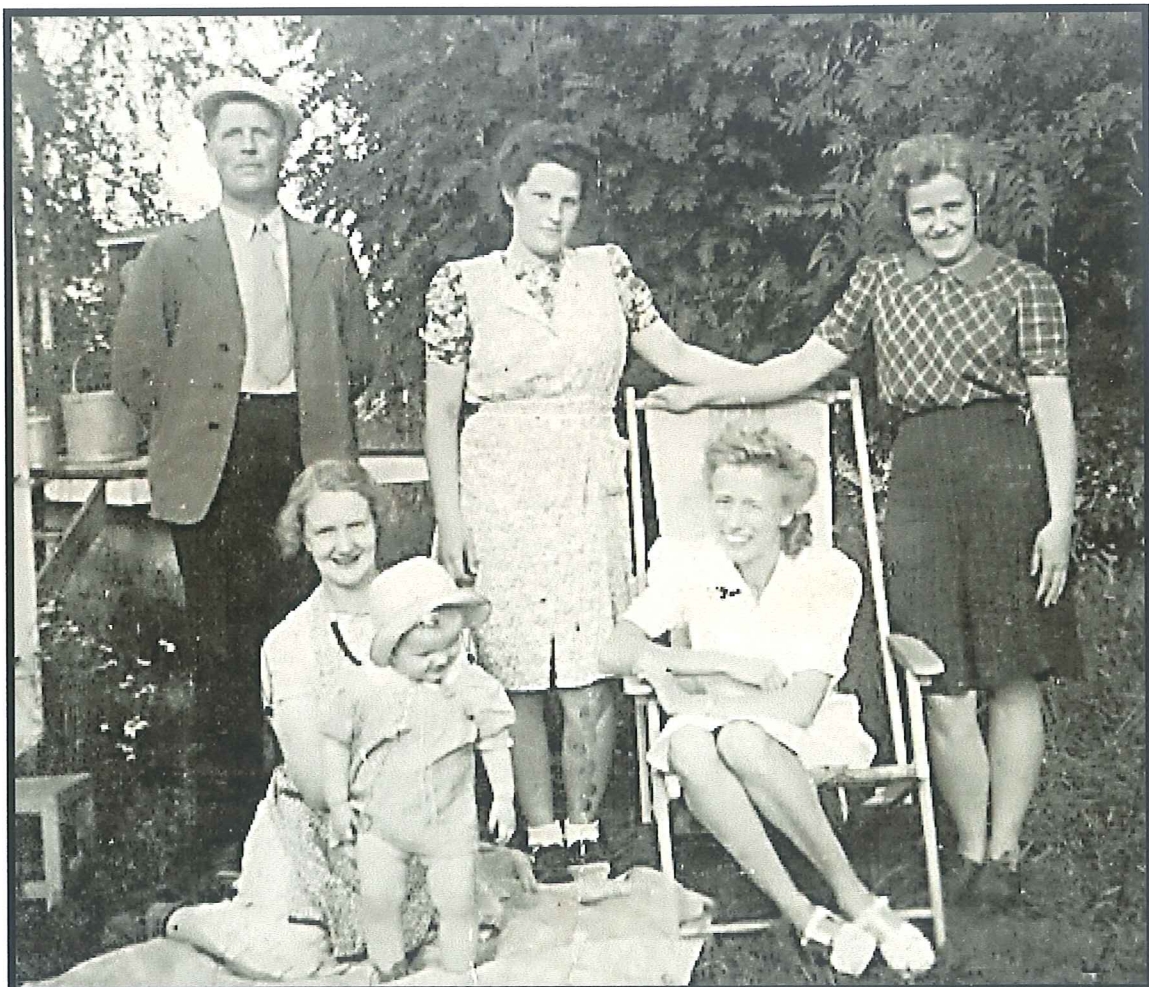

Aina och Alex Andersson 1937

Alex och Aina i affären

Alex, Aina, Laila, Kristina, Anna